

Přehled vnější činnosti EU

Hlavní body agendy SZBP EU

Přehled SZBP 6/2021

červen 2021

autor: Karolína Buňatová, Klára Ibrahim

Obsah:

AGENDA SZBP EU A VNĚJŠÍ ČINNOST	2
Rozhodnutí Rady EU o sankcích vůči Bělorusku	2
Nařízení o nástroji NDICI – Globální Evropa	2
Summit EU–Kanada	3
Summit NATO	5
Summit EU–USA	6
Společné sdělení ke vztahům EU–Rusko	8
Předčasné parlamentní volby v Arménii	10
Druhá berlínská konference o Libyi	11
Zasedání Rady EU pro zahraniční věci (FAC)	12
Aktuální zahraničněpolitické otázky	12
K situaci v Iráku	13
K situaci v Latinské Americe a Karibiku	13
Sankce vůči Bělorusku	13
Sankce vůči Myanmaru/Barmě	14
Závěry Rady o přístupu EU ke kulturnímu dědictví během konfliktů a krizí	15
Zasedání Evropské rady	15

Agenda SZBP EU a vnější činnost

Rozhodnutí Rady EU o sankcích vůči Bělorusku

Dne 23. května 2021 došlo k vynucenému přistání letadla společnosti Ryanair v běloruském Minsku, po kterém byl místními orgány zadržen běloruský novinář Raman Pratasevič a jeho partnerka Sofie Sapegová. Evropská rada ve svých závěrech ze dne 25. května 2021 tento čin, kterým byla také ohrožena letecká bezpečnost, důrazně odsoudila a vyzvala Radu, aby přijala nezbytná opatření.¹ V této souvislosti Rada EU rozhodla² dne 4. června 2021 o posílení omezujících opatření vůči Bělorusku formou **zákazu přeletů vzdušného prostoru EU a přístupu na letiště EU pro běloruské dopravce všeho druhu**. Běloruským leteckým dopravcům, včetně marketingových dopravců, bude muset být ze strany členských států EU zamítnuto povolení přistát na jejich území, vzlétnout z něj nebo jej přeletět. Výjimku budou mít případy nouzového přistání či nouzového přeletu nebo humanitární důvody.³

Nařízení o nástroji NDICI – Globální Evropa

Dne 14. června 2021 vstoupilo v platnost nařízení, kterým se ustavuje **Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa** (dále jen „NDICI – Globální Evropa“). Jedná se o **hlavní finanční nástroj pro vnější činnost EU**. S rozpočtem ve výši **79,5 miliardy eur** v běžných cenách pro období 2021–2027 (oproti minulému období se jedná o 10% navýšení)⁴ se tento nástroj bude vztahovat na spolupráci EU se všemi třetími zeměmi a umožní Evropské unii prosazovat své hodnoty a zájmy ve světě a podporovat globální úsilí v oblasti multilateralismu. Nástroj je tvořen **třemi základními pilíři**:

1. Zeměpisný pilíř

- spolupráce s partnerskými zeměmi v regionech evropského sousedství, subsaharské Afriky, Asie a Tichomoří, a Americe a Karibiku zaměřené na otázky řádné správy, vymýcení chudoby, předcházení konfliktům, boji proti nerovnostem, klimatické politiky, a další;
- ve vztahu se zeměmi evropského sousedství bude zesílena politická spolupráce a podpora za účelem posílení regionální spolupráce a začlenění do vnitřního trhu EU;
- finanční krytí v hodnotě **60 388 milionů eur** (z toho cca 30 000 milionů eur pro region subsaharské Afriky, tedy 12% navýšení oproti minulému období, a nejméně 19 323 milionů eur pro oblast evropského sousedství).

¹ Více k tématu viz Přehled SZBP č. 5/2021, s. 12. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>

² Text dokumentu k dispozici na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:197I:FULL&from=EN>

³ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/908 ze dne 4. června 2021, kterým se mění rozhodnutí 2012/642/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Bělorusku. Úřední věstník Evropské unie. L 197. Eur-lex.europa.eu [online], 4/6/2021 [cit. 2021-06-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:197I:FULL&from=EN>

⁴ NDICI – Globální Evropa: final green light for the new financial instrument to support the EU's external action. Consilium.europa.eu [online], 9/6/2021 [cit. 2021-06-10]. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/06/09/ndici-global-europe-final-green-light-for-the-new-financial-instrument-to-support-the-eu-s-external-action/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=NDICI-Global+Europe:+final+green+light+for+the+new+financial+instrument+to+support+the+EU%27s+external+action

2. Tematický pilíř

- akce spojené s plněním cílů udržitelného rozvoje na globální úrovni, včetně podpory organizací občanské společnosti;
- tematické programy zaměřené na lidská práva a demokracii, občanskou společnost, stabilitu a mír, a na globální výzvy, jako jsou např. zdraví, vzdělávání žen a dětí, migrace, atd.;
- částka ve výši **6 358 milionů eur**.

3. Pilíř rychlé reakce

- financování kapacity pro rychlé řešení krizí, předcházení konfliktům a budování míru;
- posílení odolnosti zemí postižených krizí, propojení humanitárních a rozvojových akcí a řešení potřeb a priorit v oblasti zahraniční politiky;
- částka ve výši **3 182 milionů eur**
- dalších **9 534 milionů eur** bude vyčleněno na neočekávané události, jako jsou krize nebo migrační tlak.⁵

Summit EU–Kanada

Dne 14. června 2021 se v Bruselu konal 18. summit EU–Kanada. Za EU se jej zúčastnil předseda Evropské rady Charles Michel a předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen, za Kanadu pak předseda vlády Justin Trudeau. Na závěr bylo vydáno společné prohlášení.⁶ Lídři si dali za cíl dát vzájemné spolupráci nový impuls, a to především v následujících čtyřech oblastech:

1. Ukončení pandemie covidu-19 a udržitelné oživení po pandemii na globální úrovni

- EU a Kanada se zavazují ke zvýšenému úsilí na mnohostranné úrovni o zajištění univerzálního, spravedlivého a cenově dostupného přístupu k očkování proti covidu-19, diagnostice a léčbě prostřednictvím „urychlovače přístupu k nástrojům proti covidu-19“ (*Access to COVID-19 Tools Accelerator, ACT*);
- export z EU byl klíčový pro kanadský očkovací plán, a to především v kritických měsících na počátku očkování;
- EU a Kanada budou koordinovat své úsilí o posílení Světové zdravotnické organizace (WHO) a globální zdravotně-bezpečnostní architektury obecně;
- společně se zasadí o usnadnění obchodu se základním zdravotnickým zbožím např. prostřednictvím obchodní a zdravotnické iniciativy při Světové obchodní organizaci (WTO);
- v rámci Dohody o strategické spolupráci bude spuštěn nový dialog EU–Kanada o zdraví.

2. Boj proti klimatickým změnám a ochrana životního prostředí

- EU a Kanada jsou společně s dalšími zeměmi odhodlány dosáhnout co nejvíce ambiciózního výsledku na nadcházející klimatické konferenci OSN (COP26) v listopadu 2021 v Glasgow;

⁵ Tamtéž.

⁶ Text dokumentu k dispozici na: <https://www.consilium.europa.eu/media/50431/20210614-joint-statement-final.pdf>

- v rámci Prohlášení EU a Kanady o partnerství v oblasti oceánů je nově spuštěno Fórum pro partnerství v oblasti oceánů (*Ocean Partnership Forum*), které má podpořit spolupráci v prosazování udržitelnosti oceánů, a to i s dalšími zúčastněnými stranami;
- EU a Kanada budou spolupracovat na iniciativě Velké zelené zdi v Sahelu⁷.

3. Využití potenciálu v oblastech obchodu, technologií a inovací

- EU a Kanada budou spolupracovat na posílení a modernizaci Světové obchodní organizace (WTO);
- lídři ocenili pozitivní výsledky vyplývající z Komplexní hospodářské a obchodní dohody (*Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA*)⁸;
- bylo založeno Strategické partnerství EU a Kanady v oblasti surovin, které bude zaměřeno na zlepšení bezpečnosti a udržitelnosti obchodu a investic, spolupráci v oblasti vědy, technologií a inovací, atd.;
- bude prohloubena spolupráce prostřednictvím digitálního dialogu EU a Kanady a Globálního partnerství v oblasti umělé inteligence pro potřeby využití digitálních nástrojů v oživení po pandemii covidu-19;
- EU a Kanada budou usilovat o dosažení dohody na globální úrovni týkající se mezinárodní daňové reformy v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) v souladu se závazky vyplývajícími z jednání skupin G7 a G20, a to do poloviny roku 2021⁹.

4. Prosazování demokratických hodnot, míru a bezpečnosti

- EU a Kanada budou úzce spolupracovat na řešení společných problémů ve vztahu k **Číně a Rusku**;
- lídři zopakovali svoji podporu svrchovanosti a územní celistvosti **Ukrajiny** a neuznání nelegální anexe Krymu;
- lídři podpořili běloruský lid v jeho volání po demokratickém a spravedlivém **Bělorusku**; nadále budou koordinovat reakce na činnost běloruských orgánů, včetně možných dalších omezujících opatření;
- lídři se dohodli na prohloubení spolupráce a dialogu o klíčových regionálních otázkách, například ve vztahu k Blízkému východu, východnímu Středomoří, Indo-Pacifiku, Myanmaru/Barmě, a dalších;
- lídři uvítali pozvání pro Kanadu, aby se zúčastnila projektu „Vojenská mobilita“ v rámci Stálé strukturované spolupráce (PESCO)^{10,11}.

⁷ Více k tématu k dispozici na: <https://www.unccd.int/actions/great-green-wall-initiative>

⁸ Více k tématu k dispozici na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/canada/>

⁹ Více k tématu k dispozici na: https://www.ey.com/en_gl/tax-alerts/g7-finance-ministers-express-strong-support-for-global-tax-changes-under-beps-2-0

¹⁰ Více k tématu k dispozici na: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/05/06/pesco-canada-norway-and-the-united-states-will-be-invited-to-participate-in-the-project-military-mobility/>

¹¹ European Union – Canada Summit – Joint Statement. Consilium.europa.eu [online], 15/6/2021 [cit. 2021-06-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/50431/20210614-joint-statement-final.pdf>

Summit NATO

Dne 14. června 2021 proběhl v sídle Severoatlantické aliance v Bruselu Summit NATO. Na něm lídři přijali plán transatlantické agendy pro budoucnost – NATO 2030 s tím, že do roka má Aliance připravit novou Strategickou koncepci pro další roky. Ta má být na stole na příštím summitu v Madridu. Plán agendy NATO 2030 obsahuje níže uvedené body:

1. Hlubší politické konzultace a koordinace

- všechny otázky a kroky, které by měly vliv na bezpečnost spojenců (např. kontrola zbraní, změny klimatu, vývoz či transfer technologií, atd.), budou diskutovány častěji.

2. Zesílené odstrašení a obrana

- základním pilířem kolektivní obrany a účinného odstrašení potenciálních nepřátel má být vhodná kombinace jaderných, konvenčních a protiraketových schopností;
- spojenci se zavázali k navyšování obranných investic s tím, že do roku 2024 budou dávat na svou obranu 2 % HDP, z toho 20 % bude určeno na hlavní bojovou techniku a její modernizaci.

3. Zlepšená odolnost

- spojenci budou koordinovat svou činnost při posilování odolnosti a kritické infrastruktury (tzv. „*Resilience*“) před škodlivými aktivitami zvenčí, jako jsou např. kybernetické útoky, či vlivové operace; v této souvislosti má vzniknout pozice vyššího úředníka, který bude jednotlivé projekty koordinovat.

4. Udržení technologické výhody

- bude vytvořeno obranné inovační centrum DIANA, které bude ve spolupráci se start-upy, průmyslem a univerzitami podporovat transatlantické projekty využitelné z hlediska obrany; pro investice do začínajících podniků pracujících na nových technologiích bude založen fond NATO;

5. Zachování mezinárodního řádu založeného na pravidlech

- z důvodu ohrožení mezinárodního řádu založeného na pravidlech ze strany autoritářských zemí, jako jsou Rusko a Čína, chce NATO přijmout globálnější přístup k zajištění bezpečnosti euroatlantického prostoru.

6. Posílení výcviku a budování kapacit

7. Přizpůsobení se změně klimatu

8. Nová Strategická koncepce

- nová Strategická koncepce má nahradit koncepci z roku 2010, a to především z důvodu změny bezpečnostního prostředí; nová koncepce má umožnit lepší reakce na činnosti Ruska a Číny, teroristické útoky, nestabilitu na hranicích NATO, nárůst kybernetických a hybridních hrozeb, pandemie a změny klimatu.

9. Investice do NATO

- projekty společného či sdíleného financování nových kapacit a jejich provozování mají hrát větší roli ve financování obrany.¹²

¹² Ambiciózní devítibodový plán má připravit NATO na budoucnost. Natoaktual.cz [online], 15/6/2021 [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: https://www.natoaktual.cz/zpravy/nato-2030-aliance-dapatace-hrozby-rusko-cina-summit.A210615_131110_na_zpravy_m00

Na závěr summitu bylo vydáno společné sdělení.¹³ V něm lídři **vyzvali Rusko, aby zrušilo označení České republiky a USA za „nepřátelské země“** a **vyjádřili plnou solidaritu s Českou republikou** a dalšími spojenci, na které měla činnost Ruska negativní dopad. Podpořili rovněž územní celistvost a svrchovanost **Ukrajiny, Gruzie a Moldavské republiky** a odsoudili nelegální anexi Krymu a porušování lidských práv krymských Tatarů. Jednání **Číny** považuje NATO za systémovou výzvu, ale Aliance je připravena vést konstruktivní dialog tam, kde je to možné. V **Afghánistánu** bude NATO nadále poskytovat školení a finanční podporu afghánským obranným a bezpečnostním silám. Lídři vyzvali k celonárodnímu složení zbraní v **Sýrii** a k rozšíření humanitární asistence ze strany OSN. V této souvislosti lídři ocenili, že se Turecko otevřelo miliónům syrských uprchlíků. V případě **Běloruska** lídři podpořili reakce spojenců na vynucený odklon letadla společnosti Ryanair na běloruském území v květnu 2021 a vyzvali Bělorusko k dodržování mezinárodního práva, respektu k lidským právům a základním svobodám a k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění všech politických vězňů. Aliance bude nadále spolupracovat s podobně smýšlejícími partnery, především s EU, na ochraně kritické infrastruktury, posílení odolnosti a reakcích na výzvy pro mezinárodní řád založený na pravidlech. **EU je zásadním partnerem NATO** a Aliance uznává, že silnější a schopnější evropská obrana je důležitá pro celou euroatlantickou oblast. Dialog EU-NATO bude nadále posilován.¹⁴

Summit EU–USA

Dne 15. června 2021 proběhl v Bruselu summit EU–USA za účasti předsedy Evropské rady Charlese Michela a předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyen ze strany EU a prezidenta Joea Bidena ze strany USA. Jednalo se o první takový summit od roku 2014 a zároveň o první návštěvu prezidenta USA v institucích EU od roku 2017. Cílem summitu bylo obnovení transatlantického partnerství a vytvoření společné transatlantické agendy pro období po pandemii covidu-19. Na závěr bylo vydáno společné prohlášení.¹⁵ Lídři se věnovali otázkám v následujících čtyřech oblastech:

1. Ukončení pandemie covidu-19, příprava na budoucí výzvy v oblasti globálního zdraví a cesta k udržitelnému oživení po pandemii na globální úrovni

- lídři budou nadále podporovat nástroj COVAX a povzbuzovat více dárců, aby bylo ke konci roku 2021 celosvětově k dispozici 2 miliardy očkovacích látek;
- EU a USA usilují o to, aby byly do konce roku 2022 proočkovány alespoň dvě třetiny světové populace;
- byla vytvořena Společná covid pracovní skupina EU–USA pro výrobu a dodavatelské řetězce;
- EU a USA posílí spolupráci směřující k reformě Světové zdravotnické organizace (WHO);
- bude založena expertní pracovní skupina EU–USA k zajištění bezpečného a udržitelného cestování mezi EU a USA; v této souvislosti lídři uvedli, že mají v úmyslu pokračovat v dialogu směřujícím k uvolnění vízového styku.

¹³ Text dokumentu k dispozici na: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm?selectedLocale=ro

¹⁴ Brussels Summit Communiqué. Nato.int [online], 14/6/2021 [cit. 2021-06-17]. Dostupné z:

https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm?selectedLocale=ro

¹⁵ Text dokumentu k dispozici na: <https://www.consilium.europa.eu/media/50443/eu-us-summit-joint-statement-15-june-final-final.pdf>

2. Ochrana planety a podpora zeleného růstu

- lídři se zavázali k založení Akční skupiny EU–USA na vysoké úrovni pro klimatickou činnost, která se má stát účinnou platformou pro spolupráci v této oblasti;
- EU a USA jsou odhodlány zapojit své mezinárodní partnery do úsilí o dosažení ambiciózního výsledku 26. klimatické konference OSN (COP26);
- Energetická rada EU–USA bude nadále hrát vůdčí úlohu v koordinaci strategických energetických otázek včetně dekarbonizace energetického sektoru, energetické bezpečnosti a dodavatelských řetězců v udržitelné energetice;
- EU a USA mají v úmyslu vytvořit Transatlantickou alianci pro zelené technologie, která by podpořila spolupráci na vývoji a užití zelených technologií;
- EU a USA zvýší své úsilí k dosažení cíle 100 miliard USD klimatických financí ročně až do roku 2025.

3. Posílení vzájemného obchodu, investic a technologické spolupráce

- lídři se zavázali k posílení vztahů v oblasti vzájemného obchodu a investic a k udržení a reformě mnohostranného obchodního systému založeného na pravidlech;
- je založena Rada EU–USA pro obchod a technologie (*Trade and Technology Council*, TTC) na vysoké úrovni, která bude zahrnovat pracovní skupiny zaměřené na konkrétní agendy, jako jsou například spolupráce na technologických standardech, klimatické a zelené technologie, ICT bezpečnost a konkurenceschopnost, správa dat a technologické platformy, a další;
- EU a USA budou spolupracovat v úsilí k dosažení smysluplné reformy Světové obchodní organizace (WTO).

4. Vytvoření demokratičtějšího, mírového a bezpečného světa

- EU a USA **posílí spolupráci ve využívání sankcí**, tak aby prosadily společné zájmy zahraniční a bezpečnostní politiky;
- EU a USA budou úzce spolupracovat v celé škále oblastí v rámci svých mnohostranných přístupů k **Číně**, které zahrnují prvky spolupráce, konkurence a systémového soupeření; v této souvislosti lídři zmiňují obavy týkající se oblastí Sin-ťiang, Tibetu, Hongkongu, Východočínského a Jihočínského moře a Tchajwanského průlivu;
- EU a USA zastávají jednotnou pozici směrem k **Rusku** a jsou připraveny jednat rozhodně v reakci na opakující se škodlivé aktivity Ruska; v této souvislosti **plánují založení dialogu EU–USA o Rusku na vysoké úrovni**; lídři odsoudili činnost Ruska na Ukrajině a v Gruzii, která podrývá svrchovanost, územní celistvost a nezávislost těchto států, a vyzvali Rusko, aby ukončilo zásahy proti občanské společnosti;
- lídři podpořili svrchovanost, územní celistvost a nezávislost **Východních partnerů EU** a budou podporovat reformní úsilí na Ukrajině, v Gruzii a v Moldavské republice; EU a USA rovněž stojí na straně občanů Běloruska a jejich požadavků na lidská práva a demokracii a jsou odhodlány hnát běloruský režim k odpovědnosti;
- EU a USA posílí společnou činnost v oblasti **západního Balkánu** včetně dialogu Bělehrad–Přiština; budou usilovat o vzájemně výhodný vztah s demokratickým **Tureckem** založený na spolupráci; a budou spolupracovat v úsilí o stabilní a bezpečný **Blízký východ a severní Afriku**;
- lídři vyzývají Radu bezpečnosti OSN, aby zajistila, že se humanitární pomoc v **Sýrii** dostane ke všem potřebným;

- lídři vyjádřili obavu o humanitární, bezpečnostní, politickou a lidskoprávní situaci v **Etiopii, Somálsku a Sahelu**;
- EU a USA budou spolupracovat při prosazování rychlého návratu demokracie v **Myanmaru/Barmě**; v **Afghánistánu** budou spolupracovat na mírovém procesu, udržení stability v regionu a ochraně lidských práv, zejména žen a dívek;
- lídři zdůraznili svou podporu probíhajícímu diplomatickému úsilí o znovuzapojení USA do Společného komplexního akčního plánu (**JCPOA**) týkajícího se íránského jaderného programu;
- EU a USA ožíví **dialog o migraci a mobilitě**, a to např. prostřednictvím Platformy EU–USA pro migraci a azyl;
- lídři uvítali pozvání pro Kanadu, aby se zúčastnila projektu „Vojenská mobilita“ v rámci Stálé strukturované spolupráce (PESCO)¹⁶; EU a USA budou společně pracovat na posílení **strategického partnerství EU a NATO**.¹⁷

Společné sdělení ke vztahům EU–Rusko

Dne 16. června 2021 bylo představeno „Společné sdělení o vztazích mezi EU a Ruskem – vystupovat proti Rusku, omezovat jej a spolupracovat s ním“¹⁸. Toto společné sdělení bylo vypracováno Evropskou komisí a vysokým představitelem EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku na základě požadavku Evropské rady (ER) z května 2021¹⁹ tak, aby mohlo být projednáno na zasedání ER v druhé polovině června. Dle dokumentu **Rusko vnímá globální politiku perspektivou politiky moci a multipolárního uspořádání** a v tomto systému usiluje o udržení svého postavení a oblasti vlivu na základě logiky **kdo s koho**. Mnohdy také napadá a podrývá mezinárodní právo a principy, včetně práva každé země svobodně činit rozhodnutí o své zahraniční, bezpečnostní a domácí politice. **Rusko se navíc často pokouší rozvíjet dvoustranné vztahy s jednotlivými členskými státy EU** na úkor vztahů EU–Rusko. Jeho vnitřní politika je charakterizována **narůstajícími politickými represemi**, reprezentovanými například zákony o tzv. „cizích agentech“, „nežádoucích organizacích“ a „extremismu“ a jeho ekonomika má vážné strukturální nedostatky.

Ve vztahu k Rusku zastává EU **jednotný přístup založený na pěti hlavních zásadách**: implementace minských dohod jako základní podmínka pro jakoukoliv zásadní změnu v postoji EU k Rusku; posílení vztahů EU se zeměmi Východního partnerství a dalších sousedních zemí včetně států ve střední Asii; posílení odolnosti EU (např. v oblasti energetické bezpečnosti, hybridních hrozeb, či strategické komunikaci); možnost dílčího zapojení Ruska v oblastech zájmu EU; a potřeba zapojení osobních kontaktů a podpory ruské občanské společnosti. Mezi možnostmi dílčího zapojení Ruska v oblastech zájmu EU dokument uvádí např. oblasti ochrany klimatu a životního prostředí, energetiky a digitální problematiky. Ze zahraničněpolitických témat jsou v tomto směru mimo jiné uvedeny situace v Libyi, zachování Společného komplexního akčního plánu (JCPOA) týkajícího se íránského jaderného programu, blízkovýchodní mírový proces či reforma Světové

¹⁶ Více k tématu k dispozici na: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/05/06/pesco-canada-norway-and-the-united-states-will-be-invited-to-participate-in-the-project-military-mobility/>

¹⁷ EU–US Summit Statement: Towards a renewed Transatlantic partnership. Consilium.europa.eu [online], 15/6/2021 [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/50443/eu-us-summit-joint-statement-15-june-final-final.pdf>

¹⁸ Text dokumentu k dispozici na: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint-communication-eu-russia-relations.pdf>

¹⁹ Více k tématu viz Přehled SZBP č. 5/2021, s. 12. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>

obchodní organizace (WTO). Důležitými oblastmi spolupráce EU a Ruska jsou výzkum a vývoj a programy pro vzdělávání, mládež a kulturu (např. Erasmus+).

V závěru sdělení je navržen **další postup EU vůči Rusku**. EU a její členské státy mají nadále jednat jednotně a konzistentně. Dle nejrealističtějšího výhledu do následujících let se Unie musí připravit na další zhoršení vztahů s Ruskem. Její ambicí by však mělo být prozkoumání možných způsobů, **jak postupně změnit současnou dynamiku vztahů směrem k předvídatelnosti a stabilitě**. EU proto zachová otevřené komunikační kanály s Ruskem a od Ruska bude očekávat konstruktivnější zapojení. Zároveň bude EU pokračovat v **přístupu v souladu s pěti hlavními zásadami (viz výše) a založeným na níže uvedených třech pilířích**:

1. Aktivně vystupovat

- aktivně čelit porušování lidských práv a zastávat se demokratických hodnot;
- trvat na tom, že ruská vláda musí dodržovat své mezinárodní povinnosti a závazky;
- čelit neustálému porušování mezinárodního práva ze strany Ruska na Ukrajině, v Gruzii a kdekoli jinde;
- adekvátně reagovat na zlovolné jednání Ruska, včetně hybridních činností, a pokud to bude zapotřebí, rozšířit omezující opatření;
- omezit zdroje, které může ruská vláda čerpat pro svou ničivou zahraniční politiku;
- prosadit legislativu na úrovni EU, která by umožnila cíleným způsobem potírat trestnou činnost pocházející z Ruska;
- bojovat proti korupci a praní peněz mimo jiné zvýšením transparentnosti finančních toků týkajících se Ruska.

2. Omezovat

- aby byla EU schopná bránit se pokusům Ruska o podryvání jejích zájmů, musí sama být silná a odolná; v této souvislosti by měla ještě aktivněji než dosud koordinovat své reakce na ruskou činnost s podobně smýšlejícími partnery, jako jsou NATO či skupina G7;
- zlepšit schopnosti EU v oblastech kybernetické bezpečnosti a obrany a strategické komunikace; posílit odolnost proti hybridním hrozbám;
- plně implementovat pravidla energetického trhu EU a podpořit energetickou bezpečnost sousedních zemí;
- zvýšit podporu zemím Východního partnerství včetně možného vytvoření partnerství v oblasti bezpečnosti se sousedními zeměmi, tak aby byla zvýšena jejich odolnost.

3. Spolupracovat

- konstruktivně se angažovat v oblasti veřejného zdraví;
- spolupracovat v otázkách ochrany klimatu a životního prostředí (také s ohledem na rychle se měnící geopolitické podmínky pro trh s energiemi a opožděnou transformaci Ruska na nízkouhlíkové hospodářství);
- mělo by dojít k většímu zapojení ruské vlády na technické úrovni do ekonomických otázek, které jsou dlouhodobě problematické (např. kontrola dotací, nahrazení dovozu, obchodní překážky, apod.);
- podpořit mezilidské kontakty; to by zahrnovalo např. zjednodušení vízového styku pro mladé, akademickou spolupráci, studentské výměny, atd.;
- prosazovat regionální a přeshraniční spolupráci (např. v rámci Severní dimenze) či praktickou spolupráci v regionálních mezivládních formátech (např. Rada států Baltského moře);

- flexibilněji a kreativněji podporovat ruskou občanskou společnost a obránce lidských práv; podpořit nezávislá ruskojazyčná média, tak aby byla posílena různorodost názorů;
- pracovat na prevenci konfliktů a dvoustranném odstraňování konfliktů;
- spolupracovat v otázkách regionálního (JCPoA, Střední východ, Libye, Afghánistán) a globálního (boj proti terorismu, šíření jaderných zbraní) charakteru;
- navazovat vztahy s Ruskem v rámci mnohostranných organizací.²⁰

Předčasné parlamentní volby v Arménii

Dne 20. června se uskutečnily předčasné parlamentní volby v Arménii. Předčasné volby byly vypsané v důsledku širokých protestů proti vládě premiéra Pašinjana, které vypukly po podepsání prohlášení o příměří s Ázerbájdžánem dne 10. listopadu 2020, které ukončilo 44 denní válku o Náhorní Karabach. Dohoda o příměří, zprostředkovaná Ruskem, přiznala Ázerbájdžánu významné územní zisky v oblasti Náhorního Karabachu. Volby se tak uskutečnily v kontextu pokračujícího napětí mezi Arménií a Ázerbájdžánem a politickému diskurzu dominovaly otázky národní bezpečnosti.²¹

Volby se uskutečnily na základě proporčního volebního systému v jednom celostátním volebním obvodu za použití uzavřených kandidátních listin s minimální hranicí 5 % pro vstup do parlamentu pro politické strany a prahem 7 % pro koalice dvou či více politických stran. Volební zákon současně stanoví, že pokud volební práh překročí dvě či méně politických stran/koalic, získají zastoupení v parlamentu první tři strany/koalice s nejvyšším počtem získaných hlasů. Počet parlamentních mandátů je stanoven na minimálně 101, volební zákon poté stanoví až čtyři další vyhrazené mandáty v parlamentu, jeden pro každou ze čtyř největších národnostních menšin v Arménii (Jezídové, Rusové, Asyřané a Kurdové). Poslanci jsou voleni na období 5 let.²²

Dle předběžných výsledků zvítězila ve volbách strana **Občanská smlouva premiéra Nikolaj Pašinjana se ziskem 53,92 % hlasů** následovaná hlavní opoziční koalicí **Arménská aliance exprezidenta Roberta Kočarjana se ziskem 21,04 % hlasů**. Parlamentní zastoupení získá v souladu s ustanovením volebního zákona pro zajištění zastoupení nejméně tří politických subjektů v parlamentu i koalice **Mám tu čest bývalého šéfa tajné služby Artura Vanecjana se ziskem 5,23 % hlasů**.²³ Dle předběžných závěrů pozorovací mise OBSE/ODIHR byly volby soutěživé a dobře administrované. Vyznačovaly se však intenzivní polarizací a pobuřující rétorikou mezi klíčovými soutěžícími. Změny ve volebním zákoně, které byly přijaty krátce před volbami, způsobily určitou právní nejistotu. Jedná se o změny, které byly přijaty v dubnu 2021 a které zavedly jeden celostátní volební obvod a další, komplexnější, změny volebního systému přijaté v květnu 2021, které však budou platné až pro příští volby. Voliči disponovali širokou škálou možností volby, základní práva a svobody byly

²⁰ Joint Communication to the European Parliament, the European Council and the Council on EU–Russia relations – Push back, constrain and engage. Ec.europa.eu [online], 16/6/2021 [cit. 2021-06-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint-communication-eu-russia-relations.pdf>

²¹ International Election Observation Mission to Republic of Armenia - Early Parliamentary Elections, 20 June 2021: Statement of Preliminary Findings and Conclusions. Osce.org [online], 21/06/2021 [cit. 2021-07-13]. Dostupné z: https://www.osce.org/files/f/documents/1/3/490307_0.pdf.

²² Tamtéž.

²³ No more velvet: Armenia's PM Nikol Pashinyan promises a 'steel' revolution. Emerging-europe.com [online], 13/17/2021 [cit. 2021-07-13]. Dostupné z: <https://emerging-europe.com/news/no-more-velvet-armenias-pm-nikol-pashinyan-promises-a-steel-revolution/>.

respektovány a kandidáti měli možnost vést svobodně předvolební kampaň. Průběh volebního dne a sčítání hlasů byl taktéž hodnocen pozitivně.²⁴

Druhá berlínská konference o Libyi

Dne 23. června se v Berlíně uskutečnila v pořadí **druhá mezinárodní konference o Libyi**. První berlínská konference se uskutečnila dne 19. ledna 2020 jako součást tzv. berlínského procesu, plánu mírového řešení situace v Libyi, který v červenci 2019 navrhl tehdejší zvláštní zástupce OSN pro Libyi Ghassan Salamé. Berlínský proces se skládá ze tří hlavních kroků: ukončení bojů v Libyi, uspořádání mezinárodní konference o Libyi pro posílení dodržování zbrojního embarga OSN a následném uspořádání vnitro libyjské konference, která by k jednacímu stolu přivedla všechny hlavní ekonomické, vojenské a politické subjekty v zemi²⁵. Konference se uskutečnila na pozvání německého ministra zahraničí Maase a generálního tajemníka OSN Guterrese a zúčastnili se jí vysocí představitelé vlád Alžírsko, Číny, Konžské demokratické republiky (aktuálně předsedající Africké unii, AU), Egypta, Francie, Německa, Itálie, Libye, Nizozemska, Ruska, Švýcarska, Tuniska, Turecka, Konžské republiky (aktuálně předsedá výboru AU na vysoké úrovni pro Libyi), Spojených arabských emirátů, Spojeného království, Spojených států amerických, OSN, Africké unie, Evropské unie a Ligy arabských států. V přijatých závěrech²⁶ účastníci konstatovali, že se situace v Libyi od konání první berlínské konference významně zlepšila. Došlo k pozastavení bojů a vyhlášení příměří, pod záštitou OSN byl obnoven inkluzivní vnitro-libyjský dialog mezi všemi libyjskými politickými stranami a byla jmenována a libyjským parlamentem schválena prozatímní vláda národní jednoty (GNU) v čele s Abdulem Hamidem Dbeibehem, který také Libyi na konferenci poprvé zastupoval. **Hlavním cílem druhé berlínské konference proto bylo připravit cestu pro konání parlamentních voleb.** Premiér Dbeibeh v této souvislosti na konferenci opětovně potvrdil závazek Libye uskutečnit parlamentní volby dne 24. prosince 2021. **Evropskou unii** na konferenci zastupoval vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell, který ocenil výsledky, které přinesl berlínský proces pro stabilizaci a řešení situace v Libyi. Současně jmenoval dvě prioritní oblasti, na které je nutné se v současnosti zaměřit pro dosažení trvalého míru v Libyi a hlavní aktivity, které EU provádí pro jejich podporu:²⁷

1. Organizace parlamentních a prezidentských voleb dne 24. prosince, která je nezbytná pro dokončení přechodu k demokracii a nastolení plně legitimní vlády v Libyi.

Evropská unie již mobilizovala zdroje určené na podporu Vysoké národní volební komise (High National Electoral Commission). EU se dále zaměří na podporu účasti žen, mládeže a zranitelných skupin ve volbách a bude pracovat na programech vzdělávání voličů. EU se také zaměří na pomoc v boji proti dezinformacím a aktuálně zvažuje, jakým způsobem by

²⁴ International Election Observation Mission to Republic of Armenia - Early Parliamentary Elections, 20 June 2021: Statement of Preliminary Findings and Conclusions. Osce.org [online], 21/06/2021 [cit. 2021-07-13]. Dostupné z: https://www.osce.org/files/f/documents/1/3/490307_0.pdf.

²⁵ Více k tématu první berlínské konference a berlínského procesu viz Přehled SZBP EU 1/2020 s. 4-6. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

²⁶ Conference Conclusions. Auswaertiges-amt.de [online], 23/6/2021 [cit. 2021-07-12]. Dostupné z: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/berlin-2-conclusions/2467750?openAccordionId=item-2467828-0-panel>.

²⁷ Libya: Speech by High Representative/Vice-President Josep Borrell at the Berlin Conference on Libya. Eeas.europa.eu [online], 23/06/2021 [cit. 2021-07-12]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/100622/libya-speech-high-representativevice-president-josep-borrell-berlin-conference-libya_en.

bylo možné zajistit bezpečné pořádání domácích i mezinárodních pozorovatelských misí na volby.

- 2. Plné provedení dohody o příměří, které musí zahrnovat i rychlé stažení všech zahraničních sil a žoldáků.** V této souvislosti vysoký představitel EU zmínil působení mise EUBAM Libya v Tripolisu a námořní mise EUNAVFOR MED Irini, jejíž mandát byl aktuálně prodloužen o dva roky²⁸ a která jako jediná mezinárodní námořní mise ve Středomoří přispívá prostřednictvím monitorování a inspekcí k provádění zbrojního embarga OSN. EU je rovněž v rámci Irini připravena posílit kapacitu libyjské pobřežní stráže a námořnictva prostřednictvím školení a chystá se dodat důležitý počet lodí a trénovat pobřežní strážce.

EU je také připravena podpořit a poskytnout Libyi svou expertízu pro dosažení dlouhodobějších priorit jako je budování plně funkčního demokratického právního státu, provádění ekonomických reforem, rozvoj soukromého sektoru a vytváření pracovních míst.

Zasedání Rady EU pro zahraniční věci (FAC)

Dne 21. června 2021 proběhlo v Bruselu zasedání Rady EU pro zahraniční věci (FAC). Na pořadu jednání byly aktuální zahraničněpolitické otázky, aktuální vývoj v Iráku a situace v Latinské Americe a Karibiku. Ministři přijali další balíčky sankcí vůči Bělorusku a Myanmaru/Barmě, prodloužili o další rok sankce vůči Rusku v souvislosti s protiprávní anexí Krymu a Sevastopolu²⁹, upřesnili kritéria pro rozhodování o sankcích vůči Libyi (v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 2571 (2021))³⁰ mají opatření zahrnovat také osoby a subjekty, které znemožňují nebo podkopávají volby navržené v plánu libyjského fóra pro politický dialog³¹ a přijali závěry o přístupu EU ke kulturnímu dědictví během konfliktů a krizí.³²

Aktuální zahraničněpolitické otázky

Vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell informoval ministry o své návštěvě **Libanonu** ve dnech 19. a 20. června 2021, během které vyzval politické představitele Libanonu k převzetí zodpovědnosti za vytvoření nové reformně orientované vlády. Před zasedáním Evropské rady (24. a 25. 6. 2021) a v návaznosti na setkání vysokého představitele s tureckým ministrem zahraničí Mevlütem Çavuşoğlu dne 18. června 2021 ministři krátce hovořili o vztazích s **Tureckem**. Dále byli ministři informováni o výsledcích jednání na vysoké úrovni v rámci **dialogu Bělehrad–Přiština** ze dne 15. června 2021 (prvního jednání na této úrovni po devíti měsících³³), během kterého byl potvrzen závazek všech stran ke komplexní normalizaci vztahů, a bylo dohodnuto, že dialog bude pokračovat v průběhu července 2021. Rada se rovněž zabývala situací v regionu **Tigraj** v Etiopii. Odhaduje se, že v důsledku plně rozvinuté humanitární krize se

²⁸ Mise EUBAM Libya: Rada prodloužila mandát o další dva roky. Consilium.europa.eu [online], 18/06/2021 [cit. 2021-07-12]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/06/18/eubam-libya-council-extends-mandate-for-a-further-two-years/>.

²⁹ Více k tématu viz: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/06/21/russia-s-illegal-annexation-of-crimea-and-sevastopol-council-renews-sanctions-for-a-further-year/>

³⁰ Text dokumentu k dispozici na: <https://digitallibrary.un.org/record/3921286>

³¹ Libye: Rada stanovila kritéria pro uložení sankcí v souvislosti s mařením voleb. Consilium.europa.eu [online], 21/6/2021 [cit. 2021-06-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/06/21/libya-council-specifies-sanctions-criteria-in-relation-to-obstruction-of-elections/>

³² Rada pro zahraniční věci, 21. června 2021. Hlavní výsledky. Consilium.europa.eu [online], 21/6/2021 [cit. 2021-06-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/fac/2021/06/21/>

³³ Informace k předchozímu jednání viz Přehled SZBP č. 9/2020, s. 2. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>

v regionu ocitlo okolo 400 tisíc lidí na pokraji hladomoru způsobeného člověkem a ohroženo na životě. Toto téma bude na programu červencového jednání Rady FAC. Na závěr se ministři krátce zabývali výsledky prezidentských voleb v **Íránu**³⁴ a aktuálním stavem jednání o obnovení Společného komplexního akčního plánu (JCPoA)³⁵.

K situaci v Iráku

Ministři diskutovali o aktuálním vývoji v Iráku, zejména v souvislosti s nadcházejícími volbami, bezpečnostními otázkami, problematikou regionální stability a dvoustrannou spoluprací. Ačkoliv jsou v Iráku přijímány komplexní reformy, ekonomická a bezpečnostní situace zůstává kritická. Jako výraz podpory Iráku v jeho reformním úsilí rozhodla Rada, že do konce roku 2021 bude uspořádáno zasedání Rady pro spolupráci na ministerské úrovni, které bude zaměřeno na dohodu o partnerství a spolupráci mezi EU a Irákem. V návaznosti na pozvání ze strany irácké vlády Rada rovněž rozhodla o vyslání volební pozorovatelské mise EU pro nadcházející parlamentní volby, které jsou plánované na 10. října 2021. Během neformálního oběda měli také ministři možnost diskutovat o aktuálním vývoji v Iráku s iráckým ministrem zahraničí Fuádem Husajnem.

K situaci v Latinské Americe a Karibiku

Během diskuse o situaci v Latinské Americe a Karibiku se ministři zaměřili především na politický a ekonomický vývoj a na dramatický dopad pandemie covidu-19 na region. Ministři vyjádřili záměr spolupracovat na podpoře regionu v boji proti pandemii covidu-19 prostřednictvím týmu Evropa, a to včetně zlepšení přístupu k očkovacím látkám a navýšení množství darovaných vakcín. Zdůraznili také potřebu posílení finanční odolnosti regionu. Na závěr ministři diskutovali o klíčových oblastech, ve kterých je potřeba podpořit politický dialog. V této souvislosti rozhodli o vyslání volební průzkumné mise do Venezuely, která bude mít za úkol posoudit, zda jsou v této zemi podmínky umožňující uskutečnění pozorovací mise pro volby v listopadu 2021³⁶.

Sankce vůči Bělorusku

V návaznosti na neformální snídani s vedoucí představitelkou běloruské opozice Svjatlanou Cichanouskou přijala Rada **komplexní balíček sankcí vůči 78 osobám a 8 subjektům** zodpovědným za eskalaci závažného porušování lidských práv v Bělorusku a potlačování občanské společnosti, demokratické opozice a novinářů.³⁷ Z výše uvedených podléhá sedm osob a jeden subjekt sankcím za vynucené a protiprávní přistání letadla společnosti Ryanair v Minsku dne 23. května 2021. Mezi osobami, na které byly sankce uvaleny, jsou také prominentní podnikatelé, kteří podporují Lukašenkův režim a těží z něj.³⁸ Sankce tak mají mimo jiné vyslat jasný signál těm, kteří režim prezidenta Lukašenkova podporují. Celkem se tak nyní sankce vztahují na 166 osob a 15 subjektů a spočívají ve zmrazení majetku a zákazu zpřístupnění finančních prostředků těmto osobám a subjektům ze strany občanů a subjektů z EU. Sankcionované osoby navíc podléhají zákazu vstupu

³⁴ Více k tématu viz: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57537027>

³⁵ Více k tématu viz: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/100325/iran-high-representative-josep-borrell-met-foreign-minister-javad-zarif-margins-antalya_en

³⁶ Více k tématu viz: <https://www.reuters.com/world/americas/venezuela-sets-date-regional-elections-opposition-weighs-participation-2021-05-13/>

³⁷ Příslušné právní předpisy k dispozici na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:219I:FULL&from=EN>

³⁸ Více k tématu viz: <https://api-esp-eu.piano.io/story/viewall/62/1002/12570/505026/929/107101,122164,90607,123007,90606?sig=82e56f0133a706d496e0a920e55a921686a3d4da4ca9076e7f177dac4bda9c67&order=0>

na území EU nebo průjezdu přes ně.³⁹ Dohoda o uvalení sankcí byla rovněž koordinována s Kanadou, Spojeným královstvím a USA.⁴⁰ Ministři také diskutovali o možnostech cílených ekonomických sankcí. Rada opětovně vyzvala běloruský režim k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění všech politických vězňů, ukončení represí a zahájení skutečného a inkluzivního vnitrostátního dialogu s širší společností. EU je připravena podpořit budoucí demokratické Bělorusko komplexním plánem hospodářské podpory ve výši až 3 miliard eur.⁴¹

Dne 24. června 2021 pak Rada přijala nové cílené hospodářské sankce vůči Bělorusku, které se týkají zařízení, technologií či softwaru určených primárně k použití při monitorování internetu nebo odposlechu telefonických komunikací, zboží či technologií dvojího užití, a omezení obchodu s ropnými produkty, chloridem draselným (potašem) a zbožím používaným k výrobě či zpracování tabákových výrobků. Dále je omezen přístup na kapitálové trhy EU a zakazuje se poskytovat běloruské vládě a veřejným orgánům a institucím pojištění a zajištění. Evropská investiční banka ukončí výplaty finančních prostředků nebo platby na základě stávajících smluv týkajících se projektů ve veřejném sektoru a stávajících smluv o službách technické pomoci. Členské státy mají přijmout opatření s cílem omezit u mezinárodních rozvojových bank, jichž jsou členy, činnost v Bělorusku.⁴²

Sankce vůči Myanmaru/Barmě

V souvislosti s vojenským pučem v Myanmaru/Barmě dne 1. února 2021 a následnými represemi vůči pokojným demonstrantům uvalila Rada v souladu s podobnými opatřeními ze strany mezinárodních partnerů **sankce na 8 osob, 3 ekonomické subjekty a na Organizaci myanmarských válečných veteránů**.⁴³ Zaměřením na odvětví drahých kamenů a dřevozpracující průmysl cílí tato opatření na omezení možnosti myanmarské junty generovat příjmy z přírodních zdrojů. Celkově nyní omezujícím opatřením v Myanmaru/Barmě podléhá 43 osob a 6 subjektů. Sankce spočívají ve zmrazení majetku a zákazu zpřístupnění finančních prostředků těmto osobám a subjektům ze strany občanů a subjektů z EU. Sankcionované osoby navíc podléhají zákazu vstupu na území EU nebo průjezdu přes ně. V platnosti zároveň zůstávají dřívější omezující opatření zahrnující embargo na zbraně a vybavení, které by mohlo být použito k vnitřním represím, zákaz vývozu zboží dvojího užití určeného pro příslušníky ozbrojených sil a pohraniční policie, omezení vývozu vybavení pro monitorování komunikace, které by mohlo být použito k vnitřním represím, a zákaz vojenského výcviku a vojenské spolupráce s myanmarskými ozbrojenými silami (Tatmadaw). Dále také platí pozastavení finanční pomoci myanmarské vládě ze strany EU a zmrazení veškeré pomoci

³⁹ Belarus: fourth package of EU sanctions over enduring repression and the forced landing of a Ryanair flight.

Consilium.europa.eu [online], 21/6/2021 [cit. 2021-06-22]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/06/21/belarus-fourth-package-of-eu-sanctions-over-enduring-repression-and-the-forced-landing-of-a-ryanair-flight/>

⁴⁰ Společné prohlášení Kanady, EU, Spojeného království a USA k Bělorusku k dispozici na:

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/100402/belarus-joint-statement-canada-european-union-united-kingdom-and-united-states_en

⁴¹ Outcome of the Council Meeting: Foreign Affairs. Provisional version. Consilium.europa.eu [online], 21/6/2021 [cit. 2021-06-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/50595/st09993-en21.pdf>

⁴² EU uložila sankce vůči běloruskému hospodářství. Consilium.europa.eu [online], 24/6/2021 [cit. 2021-06-29]. Dostupné z: [https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/06/24/eu-imposes-sanctions-on-belarusian-economy/?utm_source=dsms-](https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/06/24/eu-imposes-sanctions-on-belarusian-economy/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=EU+imposes+sanctions+on+Belarusian+economy)

[auto&utm_medium=email&utm_campaign=EU+imposes+sanctions+on+Belarusian+economy](https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/06/24/eu-imposes-sanctions-on-belarusian-economy/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=EU+imposes+sanctions+on+Belarusian+economy)

⁴³ Příslušné právní předpisy k dispozici na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:219I:FULL&from=EN>

z EU, která by mohla být považována za legitimizaci junty. EU poskytuje humanitární pomoc, pro kterou v roce 2021 vyčlenila 20,5 milionu eur, a žádá, aby byla tato pomoc zpřístupněna všem potřebným.⁴⁴

Závěry Rady o přístupu EU ke kulturnímu dědictví během konfliktů a krizí

Rada přijala závěry o přístupu EU ke kulturnímu dědictví během konfliktů a krizí⁴⁵. V nich uznává, že kulturní dědictví může na jedné straně hrát klíčovou úlohu při prosazování míru, demokracie a udržitelného rozvoje tím, že podporuje toleranci a mezikulturní a mezináboženský dialog, na druhé straně však může působit jako spouštěcí mechanismus i cíl konfliktů. Závěry proto obsahují koncepci EU pro ochranu a zachování kulturního dědictví. Ty mohou přispět k předcházení násilnému extremismu, boji proti dezinformacím a navazování pozitivního a inkluzivního dialogu. Tuto problematiku je potřeba začleňovat do práce Rady týkající se veškerých činností v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky. EU rovněž vypracuje koncepci s cílem prozkoumat možnosti dalšího rozvoje úsilí civilních misí společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) v této oblasti a bude usilovat o začlenění ochrany kulturního dědictví do vhodných finančních nástrojů, včetně Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) – Globální Evropa.⁴⁶

Zasedání Evropské rady

Ve dnech 24. a 25. června 2021 proběhlo v Bruselu zasedání Evropské rady (ER) a navazující eurosummit v inkluzivním formátu. Na pořadu jednání byly pandemie covidu-19, migrace a vnější vztahy, včetně vztahů s Tureckem a Ruskem, evropské hodnoty a právní stát⁴⁷ a hospodářské oživení a související výzvy pro eurozónu⁴⁸. Během debaty o vztazích s Ruskem se Francie a Německo vyslovily pro vstřícnější přístup vůči Rusku a navrhly obnovení summitů EU–Rusko⁴⁹. Vzhledem k nesouhlasnému stanovisku zvláště Polska a pobaltských zemí však ke shodě v této věci

⁴⁴ Myanmar/Burma: third round of EU sanctions over the military coup and subsequent repression.

Consilium.europa.eu [online], 21/6/2021 [cit. 2021-06-21]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/06/21/myanmar-burma-third-round-of-eu-sanctions-over-the-military-coup-and-subsequent-repression/>

⁴⁵ Text dokumentu k dispozici na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9837-2021-INIT/cs/pdf>

⁴⁶ Rada schválila závěry, v nichž uznává klíčovou úlohu kulturního dědictví při prosazování míru, demokracie a udržitelného rozvoje. Consilium.europa.eu [online], 21/6/2021 [2021-06-22]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/06/21/council-approves-conclusions-recognising-the-key-role-of-cultural-heritage-in-promoting-peace-democracy-and-sustainable-development/>

⁴⁷ Zařazení tohoto tématu na poslední chvíli do programu zasedání souviselo s kontroverzním maďarským zákonem, který mimo jiné zakazuje šířit mezi lidmi do 18 let informace o sexuálních menšinách, a který podle některých zemí diskriminuje LGBTIQ komunitu. Více k tématu na: <https://api-esp-eu.piano.io/story/viewall/62/1002/12570/505026/1289/616404,834831,631065,628390,837777,90606?sig=5e647f88ba242b70ff5874580f73c1a87b066ab4c83ed99e8a154d910c553c7c&order=0> a na:

<https://api.traq.li/story/viewall/106/2098/22082/15795459/212014/320492674,320511718,320491383,320492673,320493379,320487379,319480786?sig=1b2520c8e15b153854593ed3185b856ccee6c356f7484bbb65c36ba2f621213e&order=0>

⁴⁸ Shrnutí eurosummitu z 25. června 2021 k dispozici na: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/euro-summit/2021/06/25/>

⁴⁹ Pravidelné konání summitů EU–Rusko bylo ze strany EU prozatímně ukončeno v roce 2014 v reakci na ruskou protiprávní anexi Krymu.

nedošlo.⁵⁰ Lídři se rovněž v rámci pracovního oběda setkali s generálním tajemníkem OSN Antóniem Guterresem. Na závěr zasedání představil předseda ER pracovní program Evropské rady ve formě orientační agendy lídrů 2021–2022⁵¹. ER přijala závěry⁵², které zahrnují následující oblasti:

1. Covid-19

- dohody dosažené ohledně digitálního certifikátu EU COVID usnadní bezpečné přeshraniční cestování;
- urychleně by měly pokročit probíhající práce směřující ke zvýšení celosvětové výroby očkovacích látek a zlepšení všeobecného přístupu k nim, především prostřednictvím nástroje COVAX;
- EU bude nadále usilovat o mezinárodní smlouvu o boji proti pandemiím;
- ER vyzvala nastupující předsednictví, aby pokračilo v práci s cílem posílit kolektivní připravenost, schopnost reakce, odolnost vůči budoucím krizím a ochranu fungování vnitřního trhu;

2. Hospodářské oživení

- ER vyzvala Komisi a Radu, aby pokračily v práci týkající se národních plánů pro oživení a odolnost⁵³;
- ER očekává urychlený pokrok v oblasti globální reformy daně z příjmů právnických osob na základě konsensu v rámci skupiny G20 / OECD;

3. Migrace

- vývoj na některých migračních trasách vzbuzuje vážné obavy a vyžaduje opatření;
- budou posílena vzájemně prospěšná partnerství a spolupráce se zeměmi původu a tranzitu jakožto nedílná součást vnější činnosti EU; v rámci týmu Evropa bude tento přístup koordinovaně využívat všech dostupných nástrojů EU;
- ER vyzvala Komisi a vysokého představitele, aby posílili konkrétní akce s prioritními zeměmi původu a tranzitu a aby navrhli akční plány pro prioritní země původu a tranzitu na podzim roku 2021; ER vyzvala Komisi, aby pro opatření související s migrací využila nejméně 10 % finančního krytí Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) i financování v rámci jiných příslušných zdrojů a do listopadu 2021 podala Radě zprávu o svých záměrech v tomto ohledu;
- ER odsoudila pokusy třetích zemí o zneužití migrantů k politickým účelům;

4. Turecko

- ER uvítala zmírnění napětí ve východním Středomoří a připomněla strategický zájem EU na stabilním a bezpečném prostředí v tomto regionu;
- ER zopakovala, že je Unie připravena spolupracovat s Tureckem v rámci postupného, proporcionalního a vratného procesu na posílení spolupráce v řadě oblastí společného

⁵⁰ Lídři EU se neshodli, zda jednat s Putinem. Chtějí vůči Rusku sankce i dialog. Euroskop.cz [online], 25/6/2021 [cit. 2021-06-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/37335/clanek/lidri-eu-se-neshodli-zda-jednat-s-putinem-chteji-vuci-rusku-sankce-i-dialog/>

⁵¹ Orientační agenda lídrů 2021–2022 k dispozici na: https://www.consilium.europa.eu/media/50848/indicative-leaders-agenda-2021-2022_cs.pdf

⁵² Text dokumentu k dispozici na: <https://www.consilium.europa.eu/media/50825/2425-06-21-euco-conclusions-cs.pdf>

⁵³ Dopusud bylo předloženo 24 plánů národní obnovy, z nichž zatím polovina byla schválena. Viz: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/694201/EPRS_BRI\(2021\)694201_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/694201/EPRS_BRI(2021)694201_EN.pdf), s. 2.

zájmu, pokud budou splněny podmínky vytyčené v březnu a v předchozích závěrech ER⁵⁴;

- ER vzala na vědomí zahájení práce na technické úrovni směřující k mandátu pro modernizaci celní unie mezi EU a Tureckem; Rada může tento mandát přijmout s výhradou dalších pokynů ER;
- ER vyzvala Komisi, aby předložila formální návrhy na další financování určené pro syrské uprchlíky a hostitelské komunity v Turecku, Jordánsku, Libanonu a dalších částech regionu;
- ER je nadále plně odhodlána usilovat o komplexní urovnání kyperského problému na základě federativního uspořádání dvou politicky rovných komunit a dvou zón a zdůraznila význam statusu Varoši;
- hlavním zdrojem znepokojení je nadále otázka právního státu a základních práv v Turecku;

5. Libye

- ER je odhodlána podporovat proces stabilizace Libye pod záštitou OSN; volby by se měly konat 24. prosince 2021;
- ER vyzvala k bezodkladnému stažení všech zahraničních sil a žoldníků;

6. Rusko

- v rámci jednání ER zohlednila zprávu vysokého představitele a Komise (viz výše);
- EU se zavázala sledovat jednotný, dlouhodobý a strategický postup vůči Rusku založený na pěti hlavních zásadách (viz výše); ER vyzvala Radu, Komisi a vysokého představitele, aby pokračovali v jejich plném provádění;
- ER očekává, že ruské vedení prokáže konstruktivnější zapojení a ukončí akce namířené proti EU a jejím členským státům, jakož i proti třetím zemím, a vyzvala Rusko, aby přijalo svou odpovědnost při zajišťování plného provedení minských dohod;
- EU a její členské státy musí důrazně a koordinovaně reagovat na aktivity Ruska;
- ER vyzvala Komisi a vysokého představitele, aby předložili možnosti dalších omezujících opatření, včetně hospodářských sankcí;
- EU je připravena k selektivní spolupráci s Ruskem v oblastech zájmu EU; ER vyzvala Komisi a vysokého představitele, aby vypracovali konkrétní možnosti v tomto ohledu;

7. Bělorusko

- ER uvítala včasné provedení omezujících opatření vůči Bělorusku;
- ER vyzvala k okamžitému propuštění všech politických vězňů a svévolně zadržovaných osob a k ukončení represí;

8. Oblast Sahelu

- ER opětovně vyzvala malijské přechodné orgány k plnému provedení charty pro přechodné období⁵⁵;

⁵⁴ Více k tématu viz Přehled SZBP č. 3/2021, s. 15-16. ISSN 2533-4263. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>

⁵⁵ Text dokumentu k dispozici na: https://constitutionnet.org/sites/default/files/2020-10/mali-jo-2020-17-sp-EN_05Oct2020.pdf

- EU bude nadále podporovat stabilizaci zemí skupiny G5 Sahel, a to především pokračování misí EU v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) EU a zapojení do sil Takuba⁵⁶;

9. Etiopie

- ER odsoudila násilí páchané na základě etnického původu, sexuální násilí a další porušování lidských práv v regionu Tigray a uvítala probíhající vyšetřování;
- ER vyzvala k okamžitému ukončení nepřátelských akcí, umožnění neomezeného přístupu humanitární pomoci do všech oblastí a bezodkladnému stažení eritrejských sil;

10. Kybernetická bezpečnost

- EU odsuzuje nedávnou nepřátelskou kybernetickou činnost proti členským státům (mimo jiné v Irsku⁵⁷ a Polsku⁵⁸) a vyzývá Radu, aby prozkoumala vhodná opatření v rámci souboru nástrojů pro diplomacii v oblasti kybernetiky^{59, 60}.

⁵⁶ Více k tématu viz: <https://www.coalition-sahel.org/en/la-task-force-takuba-est-lancee/?lang=en>

⁵⁷ Více k tématu viz: <https://www.irishtimes.com/news/health/eu-cites-hse-hack-as-it-unveils-plans-for-rapid-response-cyber-unit-1.4601835>

⁵⁸ Více k tématu viz: <https://www.reuters.com/world/europe/cyber-attack-polish-officials-came-russia-kaczynski-says-2021-06-18/>

⁵⁹ Více k tématu viz Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě – „Strategie kybernetické bezpečnosti EU pro digitální dekádu“, s. 17-19. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020JC0018&from=EN>

⁶⁰ Zasedání Evropské rady (24. a 25. června 2021) – závěry. [Consilium.europa.eu](https://www.consilium.europa.eu) [online], 25/6/2021 [cit. 2021-06-29]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/50825/2425-06-21-euco-conclusions-cs.pdf>

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: Přehled SZBP EU
Název: Přehled vnější činnosti EU; EU a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU	Typ edice: online, ISSN 2533-4263
Autoři: Buňatová, K., Ibrahim, K.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Číslo: Přehled SZBP 6/2021	První vydání edice: leden 2005
Datum: červen 2021	Frekvence vydání edice: měsíčně
Klíčová slova:	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
Bělorusko; NDICI – Globální Evropa; Kanada; NATO; USA; SZBP; Rusko; FAC; Irák; Latinská Amerika a Karibik; Myanmar/Barma; kulturní dědictví; Evropská rada; covid-19; migrace; Turecko; Libye; Sahel; kybernetická bezpečnost; Arménie.	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Klára Ibrahim (SZBP), tel. 2241, email: ibrahimk@psp.cz

Karolína Buňatová (SZBP), tel. 2235, email: bunatovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz